

Notulen van de eerste vergadering der Commissie van Beheer van het Hoogewerff-Fonds, gehouden op Vrydag 21 December 1917 ten kantore der firma J.B. Wolters, Koningskade, 's-Gravenhage, des namiddags te 2½ uur.

Aanwezig de heeren: S. Hoogewerff, voorzitter; J. Böeseke, R.A. van Linge, A. ter Horst, A.F. Holleman, W. Reinders, A. Spakler, M.G. Wagenaar Hummelinck, A. Wurfbain en E. Cohen, leden; G.A. Brendel & Brandis, secretaris-penningmeester.

Afwezig met kennisgeving: de heer F.G. Waller.

De Voorzitter opent de vergadering en heet de heeren welkom, die ondanks de bezwaarlyke reisgelegenheid ter byeenkomst zyn verschenen. Hy spreekt allereerst nog eenige hartelyke woorden van dank en erkentelykheid uit aan allen, die aan de vorming van het fonds hebben medegewerkt en stelt voor eerst de acte van stichting te bespreken, waarvan de leden een concept-exemplaar hebben ontvangen.

Prof. Holleman constateert, dat by de stichting het volle bedrag van f. 112.000 is genoemd en vraagt of zulks geen onnoodige kosten met zich brengt.

De Voorzitter zegt, dat de notaris Van Wyngaarden hieromtrent by het Departement van Financiën heeft geïnformeerd: het fonds zal beschouwd worden als stichting van algemeen nut en kan daarom het volle bedrag zonder bezwaar worden genoemd. Hy wenscht er tevens op te wyzen, dat het noemen zyner titels noodig was volgens een desbetreffende ministriële aanschryving.

De heer Spakler vraagt, waarom het woord "technologen" is gebruikt en niet "scheikundig ingenieurs".

De Voorzitter geeft aan het eerste op historischen grond de voorkeur.

Overgegaan wordt tot de artikelsgewyze behandeling.

Art. 1 Geen opmerkingen

Art. 2 De heer Hummelinck vraagt of de Hoogewerff-prys, sub.4 genoemd, onafhankelyk wordt gegeven van de vormen sub.1, 2 en 3.

De Voorzitter zegt onafhankelyk; met opzet wordt gesproken van "het beste werk", daar niet speciaal onderzoekingen, doch ook handelingen voor den prys in aanmerking komen, b.v. het stichten eener nieuwe tak van industrie, het belangryk verbeteren van een of andere manipulatie enz. Het zal een hooge uitzondering zyn indien iemand, die volgens 1, 2 of 3 ondersteuning heeft genoten ook nog de Hoogewerff-prys zou krygen.

De heer Spakler vraagt of deze gevraagd of ongevraagd zal worden toegekend.

De Voorzitter: ongevraagd. Hy acht het voorzichtiger te schryven sub.4: "Eene onderscheiding kan worden gegeven".

Prof. Holleman zou sub 1 willen lezen "om de kosten van hulpmiddelen of assistentie te bestryden".

De Voorzitter heeft hiertegen eenig bezwaar, gezien de menschelyke neiging om het zich gemakkelyk te maken en stelt voor te lezen: "kosten van onderzoek".

Prof. Holleman neemt hiermede genoegen.

Betreffend sub.4 vraagt spreker of het niet zeer moeilyk zal zyn uit te maken wien de Hoogewerff-prys toekomt, hy zou deze alinea geheel willen weglaten.

De Voorzitter zou gaarne de opinie der andere leden hooren.

Prof. Cohen acht de instelling van een Hoogewerff-prys juist aantrekkelyk. Het Bakhuis-Rooseboom Fonds heeft iets dergelyks. In de commissie zyn verierlei richtingen vertegenwoordigd en zal men wel tot een beoordeeling kunnen komen.

De heer Spakler deelt dit niet geheel; de keuze schynt hem moeilyk.

Prof. Cohen merkt op, dat men by de ondersteuning volgens 1, 2 of 3 voor dezelfde moeilykheid staat.

De heer Spakler acht een verschil, dat deze worden gevraagd, de andere niet gevraagd kan worden.

De heer Ter Horst merkt op, dat de redactie luidt: kan gegeven worden, het zal dus niet alle 5 jaar voorkomen.

Den Voorzitter komt het voor, dat deze vorm van erkenning juist ook daarom aantrekkelijk is, wyl niet alleen gepubliceerde handelingen doch ook andere arbeid in aanmerking komt.

Hy stelt eenige redactie wyzingen voor, n.l. te lezen voor ondersteuning enz: "eene onderscheiding kan worden toegekend" en voor: "het beste werk" "uitnemend" werk. Tevens voor: "aan hem of haar" "aan hen", dan kan de prys aan meer dan een persoon worden verleend.

Prof. Böeseken zegt, dat de uitnemende arbeid wel in een vorig tydsverloop kan zyn gedaan, de erkenning of bekendheid dringt soms langzaam door.

De Voorzitter vraagt hoe lang spreker dan zou willen antida-teeren.

Prof. Cohen merkt op, dat b.v. de arbeid van v.d.Waals ruim 20 jaar voor de toekenning van den Nobelprys werd verricht.

De Voorzitter stelt voor de woorden "in bedoeld tydsverloop" te doen vervallen.

De leden gaan hiermede accoord evenals met de geheele sub.4

De heer Wurfbain wenscht nog even te zeggen, dat dikwerf personen geen prys zullen stellen op ondersteuning volgens 1, 2 of 3, doch wel op 4, daarom moet deze vorm z.i. zeker gehandhaafd worden.

De heer Hummelinck stemt hiermede in: sub. 4 geeft juist als het ware het cachet aan het Fonds.

Prof. Reinders merkt op, dat de onderzoekingen sub.1, 2 en 3 eerst gepubliceerd moeten worden in een Ned. tyd-schrift. Is het niet de bedoeling een eigen bundel te verzamelen en uit te geven?

De Voorzitter vraagt of zulks publicatie in een ander tyd-schrift zou uitsluiten.

Prof. Reinders meent van niet.

De Voorzitter vindt het plan voor de toekomst wel sympathiek, doch vindt geen aanleiding het in de statuten op te nemen.

Prof. Reinders acht het mogelijk, dat nog andere vormen van ondersteuning nuttig kunnen zyn b.v. voor reizen, bezoeken van tentoonstellingen en dergelyke.

De Voorzitter zegt, dat art.11 deze mogelijkheid opent.

Het afzonderlyk noemen er van is minder gewenscht gezien de reislust van velen, hetgeen vele aanvragen zou doen inkomen.

Prof. Holleman vraagt waarom juist het Nederlandsch octrooi is genoemd.

De Voorzitter antwoordt, dat een buitenlandsch niet verboden is, doch het Nederlandsch octrooi verplicht, dat uit een nationaal oogpunt het hem wenschelyk voorkwam de octrooiaanvraag in Nederland te laten vooraf gaan.

Prof. Cohen bespreekt de verplichting om een bydrage te storten indien het door het Fonds gesteunde onderzoek finantieel voordeel afwerpt. Spreker vraagt of het niet goed zou zyn dit iets nader te preciseeren, opdat niet te weinig worde gegeven, b.v. door een percentage te noemen.

De Voorzitter merkt op, dat de finantieele resultaten soms eerst na langen tyd blyken.

De heer Hummelinck zou willen toevoegen "in overleg met de commissie".

Prof. Reinders wil hier niet op aandringen, het zou onderzoekers kunnen terughouden; het Fonds moet geen "zaakje" worden. Spreker loopt liever de kans, dat de bydrage eens wat te laag uitvalt.

De heer Wurfbain acht het eenvoudiger te zeggen: een bydrage zoo mogelijk aan het bedrag der ondersteuning. Het staat dan vry meer te geven.

De heer Van Linge wil met Prof. Reinders de opvatting zoo royaal mogelijk laten en het aan den onderzoeker over laten.

De Voorzitter stelt voor te spreken van een zedelyke verplichting.

Prof. Cohen meent, dat met deze toevoeging niets bereikt wordt.

De Voorzitter zal laten stemmen over de toevoeging "zedelyke".

De heer Wurfbain wenscht ook toe te voegen "tot een bedrag zoo mogelijk aan het genotene", welk laatste voorstel in stemming gebracht met 8 tegen 2 stemmen wordt verworpen.

Het voorstel om "zedelyke verplichting" te schryven geeft staking van stemmen (5 tegen 5), zoodat de stem van den Voorzitter beslist en de toevoeging is aangenomen.

Art.3 Geen opmerkingen.

By Art.4 deelt de Voorzitter mede, dat hy gaarne Prof. Beyerinck lid der Commissie had gezien, wiens leeftyd echter in verband met het 3e lid van art.4, een bezwaar vormt. Zelf zou spreker niet de vryheid hebben genomen als Voorzitter op te treden, indien hy zich niet door jongeren gesteund wist. Voor eventueele aanvragen op bacteriologisch gebied geeft art.11 gelegenheid advies te vragen, maar ook alsnog om personen als lid der commissie uit te noodigen.

Prof. Holleman merkt op, dat de officieele benaming luidt Universiteit van Amsterdam.

Art.5 Prof. Holleman acht hierin de woorden "zoo lang hy in leven is" overbodig, waarmede de Voorzitter zich geheel vereenigt.

Prof. Cohen zou willen lezen schriftelyk geconvoceerd en wel 14 dagen te voren.

De heer Hummelinck geeft de voorkeur aan "uitgeschreven".

De Voorzitter neemt dit laatste gaarne over en zullen de vergaderingen in den regel 14 dagen te voren worden aangekondigd, zonder dat zulks in de statuten wordt opgenomen, waartegen Prof. Cohen geen bezwaar heeft.

De heer Spakler vraagt waarom reis-verblyf en advertentiekosten van den secretaris-penningmeester afzonderlyk worden vermeld, moeten andere kosten als postzegels enz. ook niet worden genoemd.

Art. 6 Lukt geen opmerkingen uit.

Art. 7 Prof. Holleman acht $1/7$ der zuivere rente voor kapitaalsvergrooting te hoog en zou een limiet willen stellen.

De Voorzitter heeft tegenover notaris Van Wyngaarden dezelfde opmerking gemaakt, de laatste voorziet in de toekomst echter een zoodanige waardevermindering van kapitaal, dat toename gewenscht is.

Persoonlyk gaat de Voorzitter echter ook met $1/10$ accoord. De redactie van het derde lid vereischt nog verduidelýking.

De heer Ter Horst wil liever $1/7$ handhaven te meer daar geen afschryving plaats heeft.

In stemming gebracht blyken 4 leden voor $1/10$; 6 leden voor $1/7$ te zyn, zoodat het laatste cyfer is aangenomen.

Prof. Reinders vraagt of deze statuten te wyzigen zyn.

De Voorzitter antwoordt, dat zulks omslachtig is.

De vraag wordt nog geopperd wie met den secretaris-peningmeester quitantiën enz. moet teekenen.

De Voorzitter zegt, dat zulks als regel door dezen zal geschieden, anders door één der andere leden.

Art. 8 en 9 geven geen aanleiding tot gedachtenwisseling.

Art. 10 en 11 evenmin. Ook Prof. Cohen vraagt nog of eventueel toevoeging of wyziging dezer statuten kan plaatshebben.

De Voorzitter zal dit punt met notaris Van Wyngaarden bespreken. By verandering zal in ieder geval nieuwe koninklyke goedkeuring noodig zyn.

Als volgend punt van behandeling stelt de Voorzitter voor een onder-voorzitter te benoemen.

De heer Van Linge stelt voor Prof. Bösseken.

Door applaus betoont de vergadering haar instemming.

Prof. Bösseken verklaart zich gaarne bereid deze functie op zich te nemen.

De Voorzitter wenscht nu de wyze van belegging der fondsen ter sprake te brengen, hy had zich voorgesteld voor

een belangryk deel deze in de nieuwe $4\frac{1}{2}\%$ leening v.d. Staat der Nederlanden te beleggen, doch zal gaarne de meening der heeren vernemen.

Den heer Wurfbain lokken staatsfondsen niet zoo aan. Naar sprekers oordeel zullen de staten in de toekomst steeds duurder moeten leenen en bygevolg de koers der oudere leeningen dalen; hy zou de voorkeur geven aan goede obligaties van prima maatschappyyen.

De heer Van Linge sluit zich hierby aan, doch zou niet meer dan 5 of 10 duizend gulden in één fonds willen beleggen.

De heer Ter Horst sluit zich eveneens by de opinie van den heer Wurfbain aan.

De heer Spakler zou geen belegging in aandeelen wenschen, doch beveelt goede pandbrieven aan.

De Voorzitter, gehoord de opinie om in Staatsfondsen een niet groot deel te beleggen oppert preferente aandeelen.

De heer Spakler heeft ook tegen preferente aandeelen bezwaar.

De heer Ter Horst is vóór preferente aandeelen, zy het in beperkte mate.

Prof. Reinders wyst op z.g. eigendomsrecht op landeryen, zooals in de provincie Groningen bestaat.

De heer Van Linge vindt de rente hiervan zeer laag.

De Voorzitter meent hieromtrent nader te kunnen informeeren by den heer Westerdyk. Hy stelt voor met den heer Ter Horst en een der andere heeren een bezoek te brengen aan de Twentsche Bank en daar de belegging nader te regelen, waarby de ontvangen wemken der leden zooveel mogelyk in acht zullen worden genomen.

Prof. Holleman acht het wenschelyk de lyst der effecten nog eens rond te zenden.

De heer Hummelinck acht zulks niet noodig en vraagt in hoever inschryving op de $4\frac{1}{2}\%$ staatsleening verplicht is met het oog op de eventueel gedwongen 3% leening.

De heer Van Linge merkt op, dat het kapitaal nà Mei 1917 is ontstaan en dus geen verplichting bestaat.

Prof. Cohen vraagt wat het fonds te betalen zal hebben aan den Staat.

De Voorzitter antwoordt, dat zulks in den aanvang (vóór Prof. Cohen's komst) is besproken. Als zynde een stichting van algemeen nut valt het Fonds niet onder de wettelyke bepalingen op de schenkingen.

Wat de verdere plannen betreft, deelt de Voorzitter mede eerstdaags de akte te zullen passeeren, waarna de Koninklyke goedkeuring zal worden aangevraagd; vervolgens zal aan alle contribuanten een exemplaar der statuten worden gezonden.

De vergadering gaat hiermede accoord.

Daarna wil de Voorzitter een mededeeling doen opnemen met den inhoud van art.2 in het Chem.Weekblad, het Recueil, de Ingenieur, de Ind.Mercuur en het Tydschrift van Nyverheid, alsmede in de Nieuwe Courant, aan de laatste is zulks indertyd toegezegd.

De heer Hummelinck noemt nog het orgaan v.d. Suiker, hetwelk de Voorzitter zegt ook te hebben willen noemen.

Wat het oproepen voor ondersteuningën aangaat, dacht de Voorzitter in den loop van Januari advertenties te plaatsen om b.v. voor 1 Maart 1918 aanvragen in te zenden.

Wat de wyze van behandelen betreft, zal de aanvraag, al naar het onderwerp, aan een of meer leden worden gezonden om praeadvies, hetwelk daarna by de leden zal circuleeren.

De heer Wurfbain merkt op, dat, alvorens op te roepen, gereed geld aanwezig moet zyn.

Prof. Böeseken meent, dat intusschen de voorzomer zal zyn verstreken en dus coupons betaalbaar zullen zyn.

Prof. Cohen wil met het oog op Indië den termyn voor aanvragen langer stellen.

De Voorzitter gehoord de adviezen stelt dan voor de oproepingen zoo mogelyk in Januari te doen en den inzendingstermyn 1 Augustus a.s. te bepalen. Met eenige maanden voor overleg zouden dan in het laatste kwartaal 1918 reeds enkele ondersteuningën kunnen worden verleend.

De vergadering gaar hiermede accoord.

Prof. Holleman vraagt of gepubliceerd wordt wie ondersteuning zal ontvangen.

Verscheidene leden zyn tegen een dergelyke publicatie.

De heer Van Linge merkt nog op, dat door hem de zaken met de Twentsche Bank zyn behandeld, niet zooals de Voorzitter meent door den Heer Ter horst; de gelden staan op zyn naam.

De Voorzitter deelt mede, dat de agenda hiermede is uitgeput, hy betuigt zyn ingenomenheid met den gang der besprekingen, bedankt de firma Wolters voor hare gastvryheid en sluit, daar geen der leden meer het woord verlangt, de vergadering.

De Secretaris-penningmeester,

De Voorzitter,

F. Hoogewerf